

Had forbrydelser i Den Europæiske Union

Artikel 1, 10, 21 og 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder sikrer henholdsvis retten til den menneskelige værdighed, til at tænke frit og til samvittigheds- og religionsfrihed, til ikke-forskelsbehandling og til adgang til effektive retsmidler og til en upartisk domstol.

Den politiske kontekst

Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder forbyder forskelsbehandling og forpligter derved EU-medlemsstaterne til at bekæmpe kriminalitet motiveret af racisme, fremmedhad, religiøs intolerance eller af en persons handicap, seksuelle orientering eller kønsidentitet.

Der er behov for større politisk vilje fra beslutningstagerne i EU-medlemsstaterne for at imødegå de udbredte fordomme mod visse grupper og erstatte de skader, som dette forårsager for ofre, andre medlemmer af den samme gruppe og samfundet som helhed. Alt for mange mennesker i EU er mål for chikane blot på grund af deres – opfattede og/eller reelle – oprindelse, tro, valg i livet eller fysiske udseende.

FRA har offentliggjort to rapporter om had forbrydelser, der sammen giver en sammenlignende analyse af den gældende lovgivning, individuelle oplevelser med kriminalitet motiveret af fordomme og situationen med hensyn til den officielle dataindsamling i de 27 EU-medlemsstater.

I rapporten "Synliggørelse af hate crime i Den Europæiske Union: anerkendelse af ofrenes rettigheder" (*Making hate crime visible in the European Union: acknowledging victims' rights*) fremhæves aspekterne vedrørende de grundlæggende rettigheder i forbindelse med hate crime, den indeholder en sammenlignende analyse af mekanismerne for officiel dataindsamling, og der ses nærmere på, hvordan den officielle dataindsamling kan udvides. I rapporten "EU-MIDIS Data in Focus 6: mindretal som ofre for kriminalitet" (*EU-MIDIS Data in Focus 6: Minorities as victims of crime*) præsenteres data vedrørende respondenternes erfaringer med viktimisering i forbindelse med fem kriminalitetstyper, fra indbrud til alvorlig chikane.

Centrale spørgsmål

Trods EU-medlemsstaternes indsats for at bekæmpe forskelsbehandling og intolerance, herunder had forbrydelser, er der ikke tegn på, at situationen er ved at blive bedre. Der er i de seneste par år i stedet sket fortsatte og nye krænkelse af de grundlæggende rettigheder for personer, der bor i EU, i form af chikane, fysiske overgreb eller endog mord motiveret af fordomme.

Den Europæiske Unions undersøgelse om mindretal og forskelsbehandling (EU-MIDIS) fra 2008, hvori der deltog 23 500 respondenter fra etniske minoriteter eller med indvandrerbaggrund, viste, at mere end én ud af fire af respondenterne fra følgende grupper følte, at de selv havde været offer for en "racistisk motiveret" forbrydelse mod individet (overfald eller trusler eller alvorlig chikane) i løbet af de 12 måneder, der gik forud for undersøgelsen: romaer i Tjekkiet, somaliere i Finland, somaliere i Danmark, afrikanere i Malta, romaer i Grækenland, romaer i Polen og afrikanere fra lande syd for Sahara i Irland (se Figur).

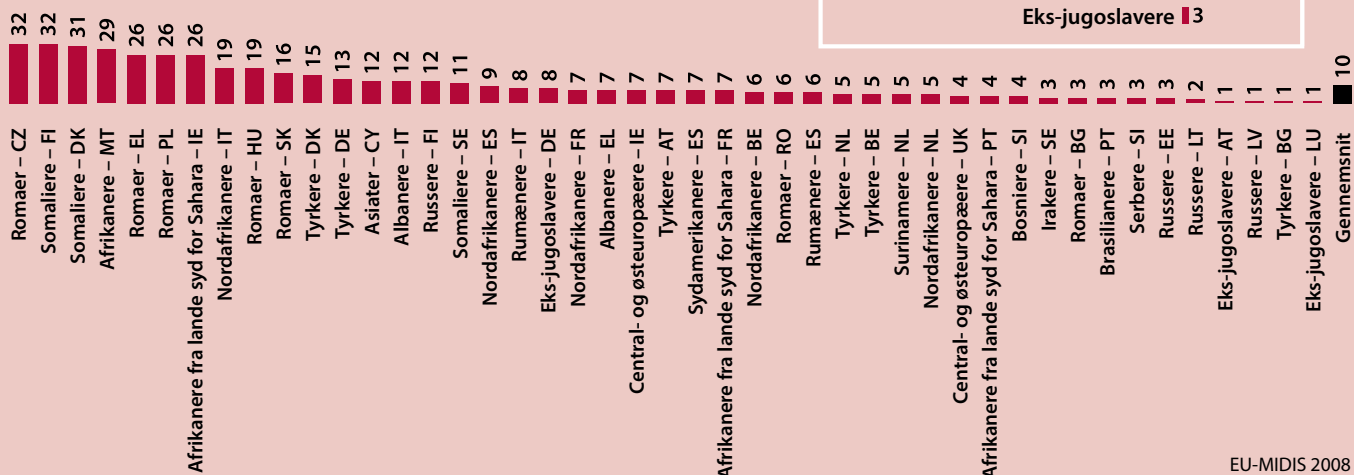
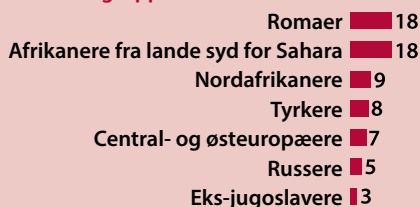
Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (Menneskerettighedsdomstolen) har i en række sager fastslået, at landene klart skal angive motivet bag racistisk kriminalitet eller kriminalitet begået på grund af ofrets religiøse overbevisning. Det er i strid med den europæiske menneskerettighedskonventions artikel 14 at overse, at kriminalitet er motiveret af fordomme.

Menneskerettighedsdomstolen lægger stor vægt på de fordomme, der har givet anledning til had forbrydelser, da gerningsmænd, der viktimiserer andre for det, de er, eller som de opfattes at være, sender et meget ydmygende budskab, nemlig at ofret ikke er et individ med egen personlighed eller med egne evner og erfaringer, men blot et ansigtsløst medlem af en gruppe med et enkelt kendetegn. Gerningsmanden tilkendegiver således, at der kan – eller endog bør – lades hånt om denne gruppes rettigheder, hvilket klart er i strid med EU's centrale principper om demokrati og lighed.

Undersøgelsesresultaterne viser, at ofre for og vidner til had forbrydelser tøver med at indgive anmeldelse heraf, det være sig til retshåndhævende instanser, det strafferetlige system, ikke-statslige organisationer eller grupper, der hjælper ofre. Som følge heraf er der mange forbrydelser, som ikke anmeldes

Forbrydelse mod individet med et opfattet "racistisk" motiv, som personer fra etniske minoriteter og indvandrergupper har været udsat for, efter EU-medlemsstat (%)

Samlede grupper:

EU-MIDIS 2008

Bemærk: Spørgsmål DD4-DE5: Tror du, at [denne hændelse/nogen af disse hændelser] INDEN FOR DE SENESTE 12 MÅNEDER skete helt eller delvist på grund af din indvandrer-/mindretalsbaggrund?

Kilde: FRA (2012), EU-MIDIS Data in focus 6: Minorities as victims of crime, Figur 5

eller retsforfølges og derfor er usynlige. I sådanne tilfælde respekteres eller beskyttes ofrenes rettigheder i givet fald ikke fuldt ud, hvilket indebærer, at EU-medlemsstaterne ikke opfylder deres forpligtelser over for ofre for kriminalitet.

Veje frem

For at bekæmpe had forbrydelser og imødegå krænkelse af de grundlæggende rettigheder i denne forbindelse er det nødvendigt, at EU og dens medlemsstater gør sådanne forbrydelser mere synlige og holder gerningsmændene ansvarlige.

Der er markante forskelle i de 27 EU-medlemsstater med hensyn til de data, de registrerer og offentliggør om kriminalitet motiveret af fordomme. Disse forskelle betyder, at de officielle dataindsamlingsmekanismer vedrørende had forbrydelser i EU ofte ikke afspejler den faktiske situation i den virkelige verden. FRA's publikation *Making hate crime visible in the European Union: acknowledging victims' rights* viser, at kun otte EU-medlemsstater registrerer kriminalitet, der er motiveret af ofrets (opfattede) seksuelle orientering, mens kun fire indsamler eller offentliggør data om kriminalitet mod romaer.

EU og dens medlemsstater bør vedtage lovgivning, der forpligter medlemsstaterne til at indsamle og offentliggøre statistiske data vedrørende had forbrydelser. Som et absolut minimum bør dette omfatte data om antallet af hændelser, der er anmeldt af offentligheden og registreret af myndighederne, samt antallet af domfældelser af gerningsmænd, grundene til, at disse overtrædelser blev anset for at udgøre forskelsbehandling, og de idømte straffe.

De retshåndhævende instanser og strafferetlige systemer bør være opmærksomme på ethvert tegn på kriminalitet motiveret af fordomme. Lovgiverne bør overveje at indføre strengere sanktioner for had forbrydelser for at understrege

alvoren af disse overtrædelser. Domstole, der afsiger domme, bør i offentligheden sætte fokus på kriminalitet motiveret af fordomme for at skabe bevidsthed om had forbrydelser og gøre det klart, at sådanne overtrædelser medfører hårdere straffe.

Når det er muligt i henhold til national lovgivning, bør EU-medlemsstaterne opdele data indsamlet om had forbrydelser efter køn, alder og andre variabler for at sikre en bedre forståelse af mønstrene for viktimisering og forbrydelser. Officielle dataindsamlingsmekanismer vedrørende had forbrydelser bør suppleres af undersøgelser af kriminel viktimisering for at kaste lys over aspekter som f.eks. arten og omfanget af ikke-anmeldte forbrydelser, de oplevelser, som ofre for kriminalitet har haft med de retshåndhævende instanser, årsager til den manglende anmeldelse og bevidstheden om egne rettigheder blandt ofre for had forbrydelser.

Generelt bør hovedparten af EU-medlemsstaterne udvide deres officielle dataindsamling vedrørende had forbrydelser for at:

- synliggøre had forbrydelser i EU
- give ofre for had forbrydelser mulighed for at søge oprejsning over for gerningsmænd
- sikre, at EU-medlemsstaterne reagerer effektivt over for had forbrydelser som en krænkelse af grundlæggende rettigheder.

Yderligere oplysninger:

FRA's rapporter om had forbrydelser – *Making hate crime visible in the European Union: acknowledging victims' rights* og *EU-MIDIS Data in Focus 6: Minorities as victims of crime* – findes på: <http://fra.europa.eu/en/publications-and-resources>

En oversigt over FRA's aktiviteter vedrørende racisme og lignende former for intolerance findes på: <http://fra.europa.eu/en/theme/racism-related-intolerances>